

**РАЙНЕР МАРИЯ РИЛКЕ
РЕКВИЕМ ЗА ГРАФ ВОЛФ
ФОН КАЛКРОЙТ**

Превод от немски: Петър Велчев, 1979

chitanka.info

РЕКВИЕМ ЗА ГРАФ ВОЛФ ФОН КАЛКРОЙТ^[0]

*Нима не съм те виждал? Ти тежиш
върху сърцето ми като начало,
което съм отсрочил. С теб говоря,
покойнико, по своя воля мъртъв,
с теб, страстно мъртъв. Облекчи ли те
това, тъй както бе мечтал, или
да не живееш, още не е смърт?
Ти се надяваше, че по-добре е
да притежаваш нещо там, където
собствеността е нищо. Ти повярва,
че там ще бъдеш сред пейзажа, който
като картина тук бе съзерцавал
и ще проникнеш в своята любима —
могъщ, трептящ, преодолял нещата.
О, днес поне заблуда не прибавяй
към своите заблуждения момчешки!
Дано сега, на болката в потока,
в безпамятството на това кръжене
между звездите — да съзреш най-сетне
възторга, който ти оттук отнесе
на своите мечти в небитието.
Как близо беше тук до радостта!
Как тук се чувстваше тя у дома си,
тя — радостта на твоя строг копнеж.
В нещастие и в щастие еднакво
разочарован, в себе си вгълбен,*

ти се изкачваше под тежестта
на своето прозрение най-мрачно:
ти бе понесъл радостта, която
не бе познал, ти носеше в кръвта си
огромния товар на своя малък
спасител — и се олюля внезапно.

Как не почака тежестта да стане
непоносима, да се преобърне,
защото е тъй истинска? Погледай:
туй може би бе твоят следващ миг —
с венец в косите чакаше пред прага,
а ти затръшна своята врата.

О, този звук Вселената разтърсва,
когато вятър зъл, нетърпелив
накара някоя брава да щракне!
Кой ще се закълне, че семената
в пръстта не се разпукват; кой ще каже
дали опитомените животни
не тръпнат от наслада да униват,
щом в мозъка им мълния избухне.
Кой знае как делата ни отекуват
в най-близкия предмет и там, където
отива всичко, кой ги съпровожда?

А ти си разрушил. От днес нататък
тази мълва за теб ще обикаля.
Когато дойде някакъв герой
и скъса маската на оня смисъл,
приет от нас за образ на нещата,
той ни разкрива в миг лица с очи,
беззвучно гледащи от кухи дупки:
това е призрак, който ще пребъде.
Ти разруши. Лежаха там парчета
и въздухът край тях бе пълен с ритъм
на здание, което се разпада;
ти бродеше, без да съзреш порядък —
едно парче закрило друго, всяко
бе впило корен в почвата и ти

опита да ги вдигнеш, не повярва
че би успял. Тогава грабна всички
и както бе отчаян, ги захвърли
обратно в страшната каменоломна —
но твоята страст ги беше разширила
и те не се побраха вече там.
О, ако имаше една жена,
да сложи нежна длан върху гнева ти,
преди да пламне; ако минувач,
улисан в тихи грижи, би те срещнал
в мига, когато ти вървеше бързо
към своята цел; ако бе минал ти
край някоя ковачница, където
мъжете с чук в ръка осъществяват
деня; ако очите ти не бяха
тъй пълни, че не се намери място
дори за образа на литнал бръмбар —
ти като ясновидец би разчел
онези писмена, чиито знаци —
невръстен още, си вдълбал в сърцето
и си се мъчил да ги подредиш
във фраза, ала смисъл не откри.
Аз зная, зная: ти лежеше ничком,
опипващ редовете, сякаш бяха
надгробен надпис. Всяка светла вещь
ти взе и приближи я като факел
към буквите, ала преди да можеш
да проумееш, гаснеше светлика —
дали от неспокойния ти дъх,
дали от твоите пръсти треперящи,
или пък сам, тъй както бива често.
Ти нищо не прочете. А на нас
далечината и скръбта ни пречат.

Пред нас са само стихове, в които
е твоето чувство, с думите избрани
от теб. Не, не ти всички не подбра.

И често един стих бе вече белег
за цялост — ти повтаряше словата
като заръка. Тя за теб бе тъжна.
Ах, да не беше никога дочувал
сам своите думи! Твоят ангел още
ги произнася, но е по-различно
звученето им и у мен избухва
възторг пред майсторството му голямо,
възторг пред теб, защото туй бе твое:
отпаднаше от тебе всичко скъпо,
ти отречение във всяка зримост
позна, а най-голям успех — в смъртта.
И твоето, художнико, бе в тези
три форми. Ето: първата съдържа
пространството около твойто чувство;
във втората е онзи възглед, който
не иска нищо, възглед на твореца;
а в третата — ти я разби тъй рано,
когато първият стопен метал
на твоето сърце я бе изпълнил —
там бе смъртта, усърдно изкована,
великолепно: собствената смърт,
нуждаеща се винаги от нас,
защото ние я живеем тук
и никъде не сме тъй близки с нея.
Това бе твой имот и твоя дружба;
ти го предчувстваше, но се изплаши,
когато, бъркайки в онези форми,
загреба пустота. Избухна в жалби
и скръб. — О, стара болест на поети,
които хленчат, вместо да разказват;
или обсъждат свойто чувство, вместо
да го рисуват; и все тъй се мамят,
че знаят що е скръб и що е радост
и че творбата им е затова —
да жали и да слави. Като болен,
чиято реч му служи да описва

*страданията си — наместо сам
да се преобрази в могъщо слово,
като строителя на катедрали
се слива с немия, безчувствен камък.*

*Това бе изходът. Да би могъл
да видиш как в стиха съдбата влиза,
остава вечно там и се превръща
в картина, образ, сякаш в прародител,
когото гледаш в рамка на стената:
на теб прилича, но и не прилича —
ах, ти би издържал.*

*Но е дребнаво
да мислим за нестанали неща.
Напомня упрек примерът, когато
до теб не се отнася. Онова,
което става, е така далече
пред нашите догадки, че не можем
да го догоним, нито да узнаем
самата истина. Не се срамувай
от мъртвите, които издържаха
докрай. (Що значи край?) и ти спокойно
ги погледни, тъй както се полага,
не се страхувай, че скръбта ни може
да ги накара да те забележат.
Не са за нас словата на епохи,
когато бяха видими делата.
Победа ли? Надмогване е всичко.*

1908

[0] Реквиемът е посветен на младия поет граф Волф фон Калкройт, роден през 1887 г. във Ваймар, самоубил се в Канщат през 1906 г., няколко дни след постъпването си като доброволец в армията. През 1908 г. били публикувани неговите стихове, както и преводите му на Бодлер и Верлен. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.